



Beleidsplan (hoog)begaafde leerling

1. Doelstelling beleid (hoog)begaafde leerling.

Onze leerling-zorg is geënt op de visie geformuleerd in het ondersteuningsprofiel en het schoolplan van de Ruyter. Wij willen het optimale uit elk kind halen. Dit wil zeggen dat we zoveel mogelijk de kwaliteiten van de kinderen aanspreken en deze samen met hen tot ontwikkeling brengen.

Onder ons zorgbereik vallen ook de (hoog) begaafde kinderen.

De definitie van hoogbegaafdheid die we hanteren is gebaseerd op het model van Renzulli en Mönks.

Dit model gaat ervan uit dat bij hoogbegaafdheid de drie persoonskenmerken:

Intellectuele capaciteiten, creativiteit en taakgerichtheid (doorzettingsvermogen) in een positieve wisselwerking tot elkaar staan.

2. Doelgroep

Onze school richt zich met dit beleidsplan op leerlingen die behoefte hebben aan een aangepast leerstofaanbod, omdat het reguliere leerstofaanbod hen te weinig uitdaging biedt. In dit beleidsplan gaan we verder niet in op leerlingen binnen deze doelgroep waarbij sprake is van specifieke problematiek (zoals o.a. faalangst, sociaal-emotionele problematiek) of leerproblemen (zoals o.a. dyslexie, ADHD en een disharmonisch ontwikkelingsprofiel). Voor deze leerlingen wordt individueel bekeken welke maatregelen noodzakelijk zijn, eventueel in overleg met een externe deskundige.

Omschrijving doelgroep

- Bovengemiddelde intelligente leerlingen: beschikt in voldoende mate over de leereigenschappen, die kenmerkend zijn voor kinderen met een bovengemiddelde intelligentie. (IQ tot 130) Bij deze leerling is er sprake van kindfactoren, die maken dat de leerling niet als begaafd gekwalificeerd wordt. Bij deze leerling zijn naast aanpassingen in het leerstofaanbod, pedagogische aandachtspunten in de begeleiding aan de orde.
- Begaafde leerlingen: beschikken in voldoende mate over de leer- en persoonlijkheidseigenschappen die kenmerkend zijn voor kinderen met een bovengemiddelde intelligentie. (IQ tot 130) Deze leerling krijgt aanpassingen in het leerstofaanbod.
- Hoogintelligente leerlingen: beschikken in sterke mate over de leereigenschappen, die kenmerkend zijn voor kinderen met een hoge intelligentie. (IQ boven 130) Bij deze leerling is er sprake van kindfactoren, die maken dat de leerling niet als hoogbegaafd gekwalificeerd wordt. Bij deze leerling zijn naast aanpassingen in het leerstofaanbod, pedagogische aandachtspunten in de begeleiding aan de orde.
- Hoogbegaafde leerlingen: beschikken in sterke mate over de leer- en persoonlijkheidseigenschappen die kenmerkend zijn voor kinderen met een hoge intelligentie. (IQ boven 130) Deze leerling heeft naast een hoog IQ nog twee andere belangrijke

eigenschappen: creatief in denken en doen en een sterke wil om te leren. Deze leerling krijgt aanpassingen in het leerstofaanbod.

De coördinatie van de zorg voor hoogbegaafde leerlingen ligt bij de intern begeleider.

3. Signalering

Doel van de signalering is het opsporen van leerlingen die in aanmerking komen voor verder onderzoek. Wij vinden het belangrijk om de (hoog)begaafde leerling vroeg te signaleren. Toch is dit niet altijd mogelijk.

Signalen kunnen komen vanuit de volgende bronnen

Leerkracht:

- observatie van kenmerken die duiden op (hoog)begaafdheid;
- bij problemen die mogelijk verband kunnen houden met (hoog)begaafdheid.

Ouders

Informatie externen

Didactische gegevens:

- leerlingen die overwegend scoren op I+ niveau;
- wisselende schoolprestaties;

Voordat er stappen ondernomen worden vindt er altijd eerst overleg met de ouders plaats. We vragen ouders toestemming voor het vervolg van de procedure.

De leerkracht noteert de signalen en het gesprek met de ouders op het leerlingvolgformulier.

4. Diagnostiek

Doelstelling

Doelstelling van de procedure van intern onderzoek is meer duidelijkheid te krijgen over de begaafdheid van de leerling en het verzamelen van gegevens. Bevindingen en afspraken worden genoteerd op het leerlingvolgformulier.

Procedure

Een onderdeel van de diagnostiek is het doortoetsen. Dit kan al in groep 1-2. Deze toetsen worden diagnostisch afgenomen, juist om beter zicht te krijgen op een eventuele ontwikkelingsvoorsprong, het taakgericht zijn en creativiteit in denken en doen. Bij kleuters spreken we van een ontwikkelingsvoorsprong omdat we nog niet 100% van (hoog)begaafdheid kunnen spreken (Peters, 2007). Dit is pas vanaf 8-jarige leeftijd betrouwbaar te testen. De kleuter ontwikkelt zich sprongsgewijs. Bij de diagnostiek, worden vragenlijsten gebruikt die specifiek op het jonge kind gericht zijn. Die lijsten worden door ouders en leerkracht(en) ingevuld. Dit alles om beter zicht te krijgen op de mogelijkheden van het kind.

Leerlingen die vanuit de overdracht naar groep 3 naar voren komen als zijnde een leerling met een ontwikkelingsvoorsprong of leerlingen die in de eerste maanden opvallen, worden in groep 3 bekeken op voldoende capaciteiten om in de 3 sterrenversie van de leesmethode of in de plusversie van de rekenmethode te kunnen starten.

Bij vastgestelde hoogintelligentie/hoogbegaafdheid hoeft een leerling niet persé doorgetoetst te worden. De IQ bepaling moet gedaan worden door een GZ psycholoog of orthopedagoog en vastgelegd in een officieel verslag. De leerling compact volgens de afspraken van de Ruyter en krijgt verbreding en verrijkingstof uitgaande van zijn leer- en persoonlijkheidseigenschappen.

Doortoetsen met toetsen van het CITO-LOVS:

Indien een niveaubepaling wenselijk is en een zeer grote voorsprong wordt verwacht kan via het ontwikkelingsperspectief of het alternatief leerlingrapport uit het LOVS een inschatting worden gemaakt van het niveau waarop de leerling functioneert en een inschatting worden gemaakt met welke toets te starten.

De Ruyter heeft afgesproken door te toetsen tot 1 ½ jaar voorsprong, ondanks dat een leerling blijvend I+ scores heeft behaald.

De gehanteerde toetsen zijn:

Groep 1-2:

Toets Ordenen

Begrippentoets 1 en 2

Screening beginnende geletterdheid

Evt. AVI en DMT

Evt. CITO rekenen M3

Groep 3-8:

Technisch lezen

CITO DMT

Spelling

CITO Spelling

Begrijpend lezen

CITO Begrijpend Lezen

Rekenen/wiskunde

CITO Rekenen - wiskunde

Bij het doortoetsen 4 t/m 8 mag geen enkele extra instructie worden gegeven, dus ook niet op de leerstofgebieden die nog niet zijn aangeboden.

Voor de leerstofgebieden waar geen toetsen voor worden afgenomen, geeft de leerkracht een inschatting van het niveau van de leerling op grond van prestaties van de leerling of op de methode gebonden toetsen.

Verantwoordelijkheid

Het interpreteren van de gegevens die worden verzameld in de fase van diagnostiek valt onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de leerkracht en intern begeleider.

De intern begeleider bepaalt in overleg met de leerkracht het vervolgtraject.

Het is de bedoeling dat er een zorgvuldige analyse plaatsvindt van alle verzamelde gegevens.

De leerkracht legt de gegevens vast in het leerlingvolgformulier en start een groeidocument op. De leerling wordt besproken met de schoolcontactpersoon van het samenwerkingsverband.

Verwijzing van extern onderzoek

In de volgende gevallen kan extern onderzoek wenselijk zijn:

- er is geen eenduidige conclusie mogelijk op grond van de gegevens uit het intern onderzoek;
- er zijn tegenstrijdige gegevens;
- bij het vermoeden van onderpresteren, leerstoornissen of ernstige gedragsproblematiek.

De leerkracht heeft een gesprek met de ouders en de schoolcontactpersoon en adviseert een extern onderzoek. De school zal de uitkomsten van het externe onderzoek serieus nemen en haar handelen zoveel mogelijk afstemmen op de uitkomsten van het onderzoek.

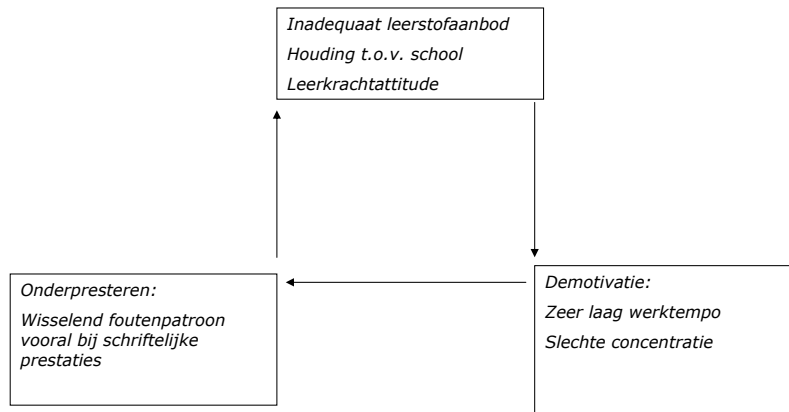
Adviezen van externe deskundigen worden opgevolgd voor zover ze niet in strijd zijn met het door de school gevoerde beleid.

Onderpresteren

Definitie

Onderpresteren is langdurig minder presteren dan op grond van iemands capaciteiten verwacht mag worden'. (Kaufmann 1991)

Model onderpresteren



© Adviesbureau voor hoogbegaafde kinderen in het basisonderwijs – Drs. S. Drent

Diagnostiek bij onderpresteren

Signalen van een vermoeden van onderpresteren zijn: probleemgedrag vertonen, slechte werkhouding, bijzondere interesses hebben, brede feitenkennis, wisselende schoolprestaties, neergaande lijn in schoolprestaties.

Bij leerlingen waarbij het vermoeden bestaat dat ze onderpresteren wordt eerst een intern onderzoek gedaan. Er is pas sprake van onderpresteren als er meer duidelijkheid is over de begaafdheid van de leerling, intern onderzoek kan mogelijk onderpresteren bevestigen; niet vaststellen. Dat laatste moet altijd door een externe gekwalificeerde deskundige gedaan worden.

De stappen zijn:

- leerkracht heeft een vermoeden van onderpresteren
- leerling wordt besproken met de ouders
- leerkracht diagnosticeert volgens protocol
- uitslag wordt besproken met intern begeleider
- leerkracht start een groeidocument
- leerling wordt besproken met de schoolcontactpersoon
- vervolgstappen in gezamenlijk overleg

5. Leerlingbegeleiding

Vervroegde doorstroming

Na de fase van diagnostiek wordt eerst het traject vervroegde doorstroming doorlopen.

Dit geldt voor de leerling die voldoet aan de volgende criteria:

- De leerling behoort tot de doelgroep van dit protocol, dit komt naar voren uit de fase van diagnostiek of uit extern onderzoek;
- De leerling heeft een didactische voorsprong van minimaal 1 jaar op meerdere leerstofgebieden.

Groep 1-2:

Er moet sprake zijn van een brede ontwikkelingsvoorsprong, dat wil zeggen op minimaal 9 van 15 gebieden in de fase diagnostiek (grote en fijne motoriek tellen hierbij niet mee). Verder moet er bij het doortoetsen sprake zijn van een didactische voorsprong van minimaal een jaar. (zie procedure bijlage leerjaarversnelling)

Groep 3-8:

Er moet tijdens het didactische onderzoek in de fase diagnostiek een didactische voorsprong zijn van minimaal een jaar op de belangrijkste leerstofgebieden: begrijpend lezen, rekenen. Doortoetsen middels methode gebonden toetsen behoort ook tot de mogelijkheden.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

De school hanteert de volgende instrumenten om de sociaal-emotionele ontwikkeling in kaart te brengen:

- Kindvragenlijst
- Observatie van leerkracht (o.a. leerlingvolgsysteem)
- Observatie van ouders
- Extern advies (indien nodig)

Wanneer de leerkracht twijfels heeft over de sociaal-emotionele ontwikkeling van een leerling waarbij een vervroegde doorstroming overwogen wordt, wordt de leerkracht gevraagd om aan te geven (in het groeidocument bij belemmerende factoren) welke problemen hij/zij ervaart in het functioneren van de leerling.

Besluitvorming

De leerkracht doorloopt het traject vervroegde doorstroming en bespreekt de uitkomst in een leerlingbespreking met een deel van het team, waarbij in ieder geval de intern begeleider aanwezig is en de directeur. Daarna vindt een gesprek plaats met de ouders, de huidige leerkracht en de intern begeleider.

In dit gesprek wordt het advies van de leerlingbespreking gedeeld en de definitieve beslissing over de vervroegde doorstroming genomen.

Bij meningsverschil tussen de ouders en de school bepaalt de school welk vervolgtraject er wordt ingezet.

Voorbereiding

Aan de hand van de aandachtspunten die eventueel naar voren zijn gekomen, wordt bekeken wat er nodig is ter voorbereiding op de vervroegde doorstroming. (zie bijlage leerjaarversnelling) In principe is vervroegde doorstroming op ieder moment mogelijk, in overleg met de toekomstige leerkracht wordt bekeken welk moment het meest wenselijk is. Het groeidocument wordt aangevuld met het ontwikkelingsperspectief en er wordt een plan van aanpak opgesteld.

Nazorg

Wanneer ouders ondanks een positief advies van de school een vervroegde doorstroming niet wenselijk vinden, wordt het groeidocument aangevuld met een ontwikkelingsperspectief en een plan van aanpak opgesteld.

In principe starten leerlingen die vervroegd zijn doorgestroomd na enkele weken weer met een aangepast programma en compacten de stof tenzij dit nog niet wenselijk is. Dit besluit wordt altijd in overleg met de intern begeleider en de ouders genomen.

De ouders worden door de leerkracht op de hoogte gehouden.

Opstellen specifieke onderwijsbehoeften

Nadat het traject diagnostiek is doorlopen wordt voor de leerling een onderwijsaanbod ontworpen en de onderwijsbehoeften vastgesteld. Dit doet de leerkracht in overleg met de intern begeleider. Dit aanbod, de werkwijze en de specifieke onderwijsbehoefte worden genoteerd in het plan van aanpak en ondertekend door de ouders.

Begeleiding in groep 1-2

De belangrijkste punten zijn:

- Er wordt met de opdrachten en werkjes aangesloten bij het niveau van de leerling bij binnenkomst of als vanuit observatie blijkt dat een kind verder is in zijn ontwikkeling.
- Er worden grotere leerstappen genomen, opdrachten met een gelijke inhoud en/of doelstelling worden zoveel mogelijk vermeden.
- Per project wordt bekeken welke opdrachten zinvol zijn voor leerlingen uit de doelgroep.
- Er wordt aangesloten bij de diverse werkvormen die gehanteerd worden (werken met ontwikkelingsmateriaal en functionele werkelijkheidsnabij onderwijs via de hoeken).
- Ontwikkelingslijnen worden uitgebreid naar boven toe. Er wordt o.a. ingespeeld op de ontwikkeling op het gebied van lezen en rekenen. Bij dit alles houden we rekening met de logische opbouw zoals vastgelegd in het plan van aanpak.

Compacten van de reguliere leerstof

Alle leerlingen die tot de doelgroep behoren gaan compacten en daarmee ligt tegelijk vast wat ze meedoen van de reguliere leerstof uit de methoden. Door voor te toetsen met behulp van de methode gebonden toetsen kan precies bepaald worden welke onderdelen de leerling beheerst en bij welke onderdelen de leerling de reguliere instructie moet volgen.

In principe wordt gecompact op de vakgebieden rekenen, taal en spelling.

De leerling die **compact op één leerstofgebied** (en eigenlijk niet vallen binnen dit protocol) wordt steeds opnieuw beoordeeld aan de hand van de resultaten op het CITO, de methodetoetsen (voortoetsen) en de mate waarin de leerling in staat is de (verrijkingsoopdrachten) opdrachten zelfstandig te verwerken.

Het besluit om een leerling op één vakgebied te laten compacten wordt altijd genomen in overleg met de intern begeleider. Ook het beëindigen van het compacten wordt besproken met de intern begeleider en de ouders.

Er vindt tijdig een oudergesprek plaats door de leerkracht met de ouders. Het besluit wordt vastgelegd op het leerlingvolgformulier.

De leerkracht is verantwoordelijk voor het compacten van de leerstof volgens de afgesproken richtlijnen.

In de tijd die vrijkomt door het compacten wordt verrijkingsstof aangeboden.

Er wordt niet vooruit gewerkt met de leerstof.

Voor invulling van het structurele gedeelte van de weektaak op het gebied van de reguliere vakgebieden kiezen we zoveel mogelijk voor vaste materialen voor leerlingen.

Verrijkingaanbod

Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Vanaf het moment dat duidelijk is dat er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong, wordt gestart met het aanbieden van stof passend bij het niveau van de leerling d.m.v. verrijkingsopdrachten en verrijkingsmateriaal.
- Per project wordt gezocht naar verrijkingsmogelijkheden bij de verschillende onderdelen die aanbod komen.
- Er wordt verrijking gezocht die aansluit bij de verschillende manieren van leren die passen bij de leerling en leeftijdsfase (spelend leren, handelingsgericht leren, ervaringsgericht leren).

Leerlingbegeleiding van onderpresteerders

Bij leerlingen die onderpresteren is het belangrijk om ze ondanks hun huidige prestaties te laten compacten. Daarnaast is de pedagogische begeleiding van deze leerlingen essentieel om een gedragsverandering teweeg te brengen.

Mocht er na het toepassen van de handelingssuggesties na enige tijd nog geen verbetering optreden in de situatie van de leerling, dan is het wenselijk om terug te koppelen naar de intern begeleider. Bij twijfel de ouders adviseren een extern deskundige in te schakelen.

Planning leerstof

Wij kiezen ervoor om leerlingen met een aangepast programma te laten werken met een plankaart in de groepen 1-2, een dagtaak in groep 3 en een weektaak in groep 4 tot en met 8. Dit geeft overzicht voor de leerkracht en verhoogt de zelfstandigheid van de leerling.

Het werken met een weektaak (groep 4 t/m 8) betekent dat de leerlingen die compacten op alle leergebieden, twee maal in de week een instructie moment krijgen bij de leerkracht. Eenmaal waarbij het verrijkingsmateriaal voor rekenen uitgelegd en besproken wordt en eenmaal, waarbij het verrijkingsmateriaal voor de andere vakgebieden uitgelegd en besproken wordt.

De leerlingen die compacten op één vakgebied, hebben eenmaal een instructiemoment bij de leerkracht.

Uitgangspunt hierbij is dat het vooral bij verrijkingswerk erg belangrijk is om het leerproces van de leerling te bewaken en dat verrijkingsmateriaal zich minder goed leent om het door de leerling zelf na te laten kijken, gezien de aard van het materiaal.

Wanneer het niet mogelijk is om al het werk van de leerling door de leerkracht na te laten kijken, gaan we ervan uit dat er minimaal 1x per week van ieder verrijkingsonderdeel een gedeelte door de leerkracht wordt ingezien. Deze opdracht(en) worden beoordeeld door de leerkracht volgens een procesgerichte benadering.

De leerlingen verzorgen vanaf groep 5 presentaties aan de groep van het doorgemaakte proces.

De leerkracht bespreekt de opdrachten en/of de presentaties na met de leerling.

Naast de didactische aanpassingen zijn er leerlingen die ook begeleiding nodig hebben omdat ze problemen hebben in het functioneren. Via de vragenlijst die door ouders en leerkracht is ingevuld in de diagnostiekfase kan bekeken worden op welke gebieden zich eventueel problemen voordoen. De specifieke onderwijsbehoefte wordt beschreven in het plan van aanpak.

Vermelding op rapport

Op het rapport wordt naast een beoordeling voor de reguliere leerstof ook een beoordeling gegeven voor het verrijkingsmateriaal waar de leerling aan gewerkt heeft.

Deze beoordeling wordt beschreven op het rapport bij de opmerkingen. Er wordt per vakgebied aangegeven met welk materiaal de leerling gewerkt heeft en per vak wordt beschreven hoe de leerling eraan gewerkt heeft en waar evt. werkpunten liggen.

Evaluatie

Ouders en leerling:

Ouders en leerling worden betrokken bij de gehele procedure.

Wanneer een voorlopig stappenplan opgesteld is wordt dit met de ouders besproken. Na 6-8 weken vindt er een evaluatiegesprek plaats met de ouders en leerling. Eventueel wordt er nog een periode gewerkt met een voorlopig plan, of omgezet naar een definitief.

Wanneer een plan naar tevredenheid loopt en er geen grote aanpassingen meer nodig zijn, wordt de evaluatie gekoppeld aan de rapportgesprekken (2x per jaar).

Leerling:

Het is belangrijk om regelmatig even kort te evalueren met de leerling, zodat de leerkracht zich richt op het leerproces van de leerling. De leerling is ook aanwezig bij de evaluatiegesprekken.

6. Extra aanbod

De Ruyter heeft een extra aanbod voor de (meer) hoogbegaafde leerlingen. Elke week geeft een vrijwilliger vanaf groep 5 schaakles en kunnen leerlingen Duitse les volgen. De leerlingen van groep 7-8 kunnen lessen volgen Creatieve wiskunde die gegeven wordt op het voortgezet onderwijs. Binnen de gemeente Beuningen is het mogelijk (hoog)begaafden kinderen eenmaal in de twee weken een dagdeel deel te laten nemen aan de z.g.n. plusklas. Om hieraan deel te kunnen nemen zijn criteria opgesteld.

Algemene doelstelling van de plusklas

De hoogbegaafde leerling tot zijn/haar recht laten komen bij de ontwikkeling van zijn/haar talenten. In de plusgroep worden de kwaliteiten van leerlingen aangesproken en samen met hen ontwikkeld. Op die manier draagt de plusgroep bij aan passend onderwijs aan HB leerlingen. Het geeft tevens de mogelijkheid van het ontmoeten van "peers" (ontwikkelingsgelijken).

Doelen:

Leren denken

- motivatie
- creatief denken
- reflecteren

Leren leren

- verdieping
- werken volgens plan
- kritisch zijn op resultaat

Leren leven

- zelfvertrouwen
- presenteren
- samen werken

Bijlagen Beleidsplan Hoogbegaafdheid

1. Achtergrondinformatie (hoog)begaafde leerlingen
2. Procedure leerjaarversnelling groep 1-2
3. Procedure leerjaarversnelling groep 3 t/m 8
4. Beoordelingsuggesties rapport
5. Criteria plusklas
6. Overzicht materialen verrijkingsaanbod:

Achtergrondinformatie (hoog)begaafde leerlingen

Hoogbegaafd zijn betekent meer dan alleen een hoog I.Q hebben. De algemeen gebruikte theorie over hoogbegaafdheid is die van Renzulli. Renzulli gaat ervan uit dat iemand die hoogbegaafd is, de volgende drie eigenschappen bezit:

1. Een hoog I.Q (In officiële testen hanteert men de grens van 130)
2. Creatief probleemoplossend kunnen denken
3. Doorzettingsvermogen, motivatie

Mönks (1988) voegt hier nog aan toe dat voor een goede ontwikkeling van een hoogbegaafd kind noodzakelijk is dat er een goede interactie is tussen gezin, school en vrienden.

Ongeveer 5% van de schoolpopulatie is hoogbegaafd, dat zijn ongeveer 35.000 kinderen. Dit komt in de praktijk neer op één tot twee hoogbegaafde kinderen per klas.

Het is echter niet zo gemakkelijk om een kind in de basisschoolleeftijd te diagnosticeren op hoogbegaafdheid. Creativiteit is subjectief en daardoor moeilijk meetbaar. Het doorzettingsvermogen van een hoogbegaafde is hoog, zolang hij zich volledig kan ontplooiën. Een hoogbegaafde die nog niet gediagnosticeerd is, werkt echter onder zijn niveau, waardoor vaak ook zijn doorzettingsvermogen daalt. Er zijn nog meer factoren waardoor een hoogbegaafd kind kan onderpresteren.

Bij kleuters schuilt er nog een extra probleem in de diagnosticering. Dit heeft te maken met de sprongsgewijze ontwikkeling van deze kinderen.

Er bestaat onderscheid tussen hoogbegaafde kinderen en begaafde kinderen. De belangrijkste verschillen zijn:

Begaafde leerling	Hoogbegaafde leerling
Beantwoordt de vragen	Discussieert in detail, is kritisch, bewerkt stellingen
Presteert bovengemiddeld in de klas	Kan bovengemiddeld maar ook gemiddeld of beneden gemiddeld presteren
Hoort bij de top van de groep	Laat sterke gevoelens en opinies zien
Luistert met interesse	Weet het vaak al
Leert gemakkelijk	Meesterschap al na 1-2 repetities
6-8 herhalingen nodig voor meesterschap	Ontwikkelt en bewerkt ideeën
Begrijpt ideeën	Prefereert vaak ouder gezelschap
Geniet van leeftijdgenoten	Onderzoekt de toepassingen
Begrijpt de bedoeling of betekenis	Creëert nieuwe projecten
Maakt zijn werk af	Geniet van leren
Kopieert nauwkeurig	Uitvinder
Houdt van school	Is hoogst zelfkritisch
Technicus	
Is tevreden over eigen kunnen/leren	

Er bestaat ook een verschil tussen hoog-intelligente kinderen en hoogbegaafde kinderen.

Hoog intelligent	Hoogbegaafd
Kent de antwoorden Is ervaren in het van buiten leren	Heeft altijd vragen Is een groot "gisser" Probeert uit de context af te leiden
Is geïnteresseerd in objecten Is gefocust en oplettend in de les	Is een nieuwsgierig onderzoeker Is diep mentaal en fysiek betrokken, soms wegdromend
Houdt van simpele logica Houdt van woorden	Drijft op complexiteit Heeft vaak een ongewone, complexe woordenschat
Heeft goede ideeën	Heeft flitsende, gekke, onnozele en vreemde ideeën
Werkt hard Beantwoordt de vragen	Probeert en test uit Discussieert in detail, is kritisch, bewerkt stellingen
Presteert bovengemiddeld in de klas	Kan bovengemiddeld, maar ook gemiddeld of beneden gemiddeld presteren
Luistert met interesse Leert gemakkelijk 6 tot 8 herhalingen nodig voor meesterschap	Laat sterke gevoelens en opinies zien Weet het vaak al Meesterschap na 1 tot 2 keer oefenen
Begrijpt ideeën Geniet van leeftijdgenoten Begrijpt de bedoeling of betekenis Maakt zijn werk af Kopieert nauwkeurig Houdt van school Technicus Is tevreden over eigen leren/kunnen	Ontwikkelt en bewerkt ideeën Prefereert vaak ouder gezelschap Onderzoekt de toepassingen Start projecten Creëert nieuwe ontwerpen Geniet van leren Uitvinden Is hoogst zelfkritisch

Verbaal en performale intelligentie

Als intelligentie wordt gemeten, wordt er onderscheid gemaakt tussen twee verschillende soorten intelligentie: de verbale intelligentie en de performale intelligentie. Met verbale intelligentie wordt omgaan met taal bedoeld, in de breedste zin van het woord. Het gaat over de betekenis van taal, de structuur, maar ook het logisch redeneren in taal. Daarom valt rekenen ook onder de verbale intelligentie, dat is immers ook logisch redeneren. Performale intelligentie is het toepassen, het handelend oplossen van problemen, zonder daarbij taal nodig te hebben. Ruimtelijk inzicht valt bijvoorbeeld onder performale intelligentie.

Verbaal-performaal

Bij de meeste mensen zijn de verbale en performale intelligentie in balans. Eén op de drie hoogbegaafde kinderen heeft echter last van een verbaal/performale kloof. Er is sprake van zo'n kloof wanneer een kind in een intelligentietest een verschil van 12 punten of meer heeft tussen de twee vormen van intelligentie.

Het kind scoort dan hoog op verbale intelligentie, maar veel lager op de performale intelligentie (omgekeerd is ook mogelijk, maar komt minder vaak voor). Deze kloof zorgt ervoor dat het kind zelf geen duidelijk beeld kan vormen van de informatie die hij krijgt. (Termeer, 2003)

Termeer (2003) omschrijft de belangrijkste kenmerken van een kind met een verbaal/performance kloof:

- Vergeetachtig, verstrooid, chaotisch, ook in routinetaken.
- Boos, verdrietig. (vanwege alle mislukkingen)
- Ziet eerder het verschil dan de overeenkomsten, krijgt hierdoor vaak problemen met de groep omdat hij situaties anders interpreteert.
- Durft geen nieuwe situaties aan, blokkeert omdat hij er niet mee kan omgaan.
- Kan niet omgaan met wisselende structuren, wat op school problemen geeft.
- Zwak zelfbeeld door vele mislukkingen.
- Neemt visueel waar, heeft beelden nodig.

Performaal-verbaal

Er is ook een aantal kinderen met een performaal/verbaal kloof. Deze kinderen scoren dus hoog op de performante intelligentie en veel lager op de verbale intelligentie. Deze kinderen kunnen de volgende kenmerken hebben.

- Deze kinderen kunnen perfect imiteren, maar ze kunnen niet verbaliseren.
- De omgeving denkt daarom vaak dat ze met een dom kind te maken heeft.
- De omgeving gaat het taalgebruik aanpassen aan die van het kind, waardoor het kind zich juist helemaal niet begrepen voelt. Hij wordt tenslotte ver onder zijn niveau benaderd.

Protocol versnellen van Kinderen in 1-2 naar groep 3.

Overgang van 1-2 naar 3 in augustus:

Kinderen die in oktober tot en met december van datzelfde kalenderjaar 6 worden;

Die voldoen aan de taal, reken-, zelfsturing, motoriek en soc. emotionele vaardigheden, die nodig zijn om te kunnen starten in groep 3.

Er wordt van de ontwikkeling een algemeen beeld (o.a. belemmerende en beschermende factoren) geschetst. Dit algemeen beeld wordt gebruikt voor een leerlingbespreking. Uit deze leerlingbespreking komt een advies. Ouders worden al in een vroeg stadium bij dit proces betrokken, geïnformeerd en op de hoogte gehouden. In het geval dat er geen overeenstemming is met ouders dan wordt een gesprek georganiseerd waar Ib bij aanwezig is. Verslaglegging van dit gesprek gebeurt in het leerlingvolgsysteem.

Kinderen die jonger zijn dan vijf jaar en zeven maanden;

Ook zij moeten minimaal voldoen aan de taal, reken-, zelfsturing, motoriek en soc. emotionele vaardigheden, die nodig zijn om te kunnen starten in groep 3. Zij worden besproken met de Ib. Vervolgens moet bij hen na een intern en/of extern onderzoek samen met de Ib en evt. directeur bekeken worden in hoeverre zij een ontwikkelingsvoorsprong vertonen. Er wordt van de ontwikkeling een algemeen beeld beschreven in het groeidocument (o.a. belemmerende en beschermende factoren) Dit algemeen beeld wordt gebruikt voor een leerlingbespreking. Uit deze leerlingbespreking komt een advies. Ouders worden al in een vroeg stadium bij dit proces betrokken, geïnformeerd en op de hoogte gehouden. Verslaglegging van dit gesprek gebeurt in het leerlingvolgsysteem.

Overgang van 2 naar 3 in februari:

Het moet gaan om een kind met een duidelijke ontwikkelingsvoorsprong. Er moet een reserve zijn op didactisch en cognitief gebied. D.w.z. dat het kind verder moet zijn dan het gemiddelde kind in groep 3 op dat moment. Dat is nodig omdat het kind nu bijv. op rekengebied buiten automatiseren van sommen, ook wordt geconfronteerd met verschillende bewerkingen en oplossingsstrategieën. Ook op taal- / leesgebied is men niet meer alleen bezig met leren lezen, maar ook met geschreven taal/ spelling. Bovendien moet het kind gaan wennen aan een nieuwe groep en (een) nieuwe leerkracht(en). Over het algemeen is er in okt. al aan te geven of er een indicatie is, dat het kind evt. tussentijds zou kunnen overstappen. Er wordt van de ontwikkeling een algemeen beeld in het groeidocument beschreven (o.a. belemmerende en beschermende factoren) Tevens wordt bij het kind eind oktober al de AVI M3 leestoets diagnostisch afgenomen.(niet op tijd) Zo valt er later, in januari, als opnieuw deze toets en de DMT worden afgenomen, een inschatting te maken van het tempo van ontwikkeling op taalleesgebied. Het kind wordt na de eerste afname van de AVI en aan de hand van het algemeen beeld in een leerlingbespreking besproken. Uit deze leerlingbespreking komt een advies. Ouders en de leerkracht van de beoogde groep 3 worden al in een vroeg stadium bij dit proces betrokken, geïnformeerd en op de hoogte gehouden. Verslaglegging van dit gesprek gebeurt in het leerlingvolgsysteem.

In februari stappen de methodes van groep 3 over van deel A naar B, dat is ook het moment dat er een aantal toetsen worden afgenomen. Bij plannen voor een tussentijdse overstap worden in januari/februari de volgende toetsen op individuele basis afgenomen; Cito Rekenen M3, Cito Spelling M3, de Drie-minuten-leestoets (DMT). Niet alleen het resultaat, maar ook het gedrag, zelfsturing en de manier van oplossen tijdens het toetsen wordt genoteerd. Kinderen waarvan vaststaat dat zij in februari zullen overstappen, worden in groep 1-2 bekend gemaakt met de laatst aangeboden

rekenstrategieën en de laatst aangeboden wijze van noteren van rekenwerk. Het kind zal een paar keer gaan wennen in groep 3, voordat het kind de overstap zal maken. Aan te raden valt om deze periode kort (één of hoogstens twee weken) te houden in verband met duidelijkheid, structuur en hechting.

Protocol versnellen van kinderen groep 3 t/m 8

Versnellen van leerlingen in de groepen 3 t/m 8 heeft niet onze voorkeur. Wanneer blijkt dat een leerling een duidelijke ontwikkelingsvoorsprong heeft van minimaal 1 jaar op alle vakgebieden, kan een leerling voldoende uitgedaagd worden binnen de groep.

Wanneer toch blijkt dat het welbevinden van de leerling in het gedrang komt, kan in overleg met de interne begeleider en de ouders overwogen worden de leerling één maal vervroegd te laten doorstromen. Daarbij dient in acht te worden genomen dat het een tijdelijke oplossing biedt daar de leerling beschikt over leer- en persoonlijkheidseigenschappen die horen bij begaafdheid en dat de leerling ook dan uitgedaagd zal moeten worden.

Voor een vervroegde doorstroming is het van belang dat zo goed mogelijk het didactische niveau van de leerling wordt bepaald op alle vakgebieden. Dit kan middels toetsen van het CITO en/of methodetoetsen.

Vervolgens wordt geïnventariseerd op welk vakgebied de leerling nog niet op niveau zit van de ontvangende groep. Bij deze vakgebieden zal de leerling alsnog bepaalde onderdelen van de leerstof aangeboden moeten krijgen. Alle bevindingen en afspraken worden genoteerd op het leerlingvolgformulier.

Leerlingen die een didactische voorsprong hebben op één bepaald vakgebied vallen niet onder de doelgroep.

Ook is het niet wenselijk om leerlingen met een bijkomende leerstoornis vervroegd te laten doorstromen, omdat bij de aanwezigheid van een leerstoornis de leerling over het algemeen bij bepaalde vakgebieden geen grote didactische voorsprong zal hebben. Het is dan noodzakelijk contact op te nemen met een deskundige die de leerstoornis heeft vastgesteld. Dit geldt ook bij leerlingen met andere vormen van bijkomende problematiek, bijvoorbeeld leerlingen met stoornissen in het autistisch spectrum.

Het overslaan van groep 8 kiezen wij niet voor vanwege het speciale karakter van deze groep tenzij de leerling in aanmerking komt voor de Intermezzo klas.

Ouders zullen zich moeten realiseren dat een vervroegde doorstroming ook consequenties kan hebben voor hun omgang met de leerling.

Om de aansluiting in de nieuwe groep te bevorderen is het van belang dat de leerling zich zoveel mogelijk op dezelfde manier gedraagt als de kinderen in de groep. Bijvoorbeeld: wanneer alle kinderen in de nieuwe groep al zelfstandig naar school gaan, is het belangrijk dat dit kind dit ook mag.

Verder zullen ouders ook mee moeten gaan met hun regels. Bijvoorbeeld: een kind in groep 8 gaat niet meer om 9 uur naar bed en mag ook naar kinderfeestjes van klasgenoten die tot 11 uur duren. Ook zullen ouders zich moeten realiseren dat kinderen door ze vervroegd door te laten stromen ook eerder naar het voortgezet onderwijs zullen gaan en dat dit bepaalde eisen stelt aan de zelfstandigheid van kinderen. Ouders moeten hun kinderen eerder “loslaten.”

Samenvattend:

- De leerling wordt doorgetoetst op alle vakgebieden
- Vaststellen hoe groot de didactische voorsprong is van de leerling op verschillende vakgebieden
- Bekijken op welk vakgebied de leerling nog niet op niveau van de volgende groep zit

- Ontbrekende leerstof in grote stappen aanbieden

Een belangrijk aandachtspunt bij vervroegde doorstroming is of de leerling voldoende aansluiting vindt bij de kinderen uit de nieuwe groep. Alertheid is geboden op het ontstaan van hiaten. In principe moeten de resultaten op de toetsen van het leerlingvolgsysteem in de loop van het schooljaar weer op het niveau komen van voor de vervroegde doorstroming. Gebeurt dit niet dan is dat de reden om nader onderzoek te doen naar de oorzaak. Regelmatige evaluatie met de ouders is noodzakelijk.

Wanneer duidelijk is dat de vervroegde doorstroming duidelijk negatieve gevolgen heeft voor de leerling, moet overwogen worden om de leerling een jaar te laten doubleren.

De reden kan liggen in de tegenvallende didactische resultaten, maar vooral ook op sociaal-emotioneel vlak.

De voor- en nadelen zullen zorgvuldig moeten worden besproken met de ouders.

Beoordelingscriteria rapport verrijkingsmateriaal

Bij het beoordelen van verrijkingsopdrachten kan gelet worden op de volgende aspecten:

- Hoe was de inzet van de leerling?
- Kan de leerling op een zelfstandige manier omgaan met de opdrachten?
- Is de leerling in staat om zelf tot oplossingsstrategieën te komen?
- Is de leerling in staat om samen met anderen tot een oplossing te komen (indien van toepassing)?
- Is het werk binnen de gestelde tijd afgemaakt?
- Voldoet het eindresultaat aan de verwachtingen?
- Pakt de leerling eventuele aanwijzingen van de leerkracht goed op?
- Is de leerling in staat tot zelfreflectie?

Criteria plusklas

Bovenschoolse plusgroep voor leerlingen van de groepen 5-6-7 en 8.

Algemene doelstelling:

De hoogbegaafde leerling tot zijn/haar recht laten komen bij de ontwikkeling van zijn/haar talenten. In de plusgroep worden de kwaliteiten van leerlingen aangesproken en samen met hen ontwikkeld. Op die manier draagt de plusgroep bij aan passend onderwijs aan HB leerlingen. Het geeft tevens de mogelijkheid van het ontmoeten van "peers" (ontwikkelingsgelijken).

Doelen:

- Leren denken
 - motivatie
 - creatief denken
 - reflecteren
- Leren leren
 - verdieping
 - werken volgens plan
 - kritisch zijn op resultaat
- Leren leven
 - zelfvertrouwen
 - presenteren
 - samen werken

Toelating en aanmelding gaan in overleg met de ouders.

Voordelen voor leerlingen:

- in een plusgroep ontmoeten leerlingen hun ontwikkelingsgelijken
- ze ervaren uitdaging
- ze krijgen de mogelijkheid zelfontdekkend te leren
- ze kunnen leren leren, hoe pak je iets aan dat moeilijk is
- ze leren samenwerken, wat beter lukt met iemand van hetzelfde niveau
- er worden eisen gesteld op niveau, ze moeten inzet en doorzettingsvermogen laten zien
- ze worden begeleid door een leerkracht met kennis van en interesse in dit soort leerlingen

Criteria voor toelating leerling:

Voor toelating tot de plusklas vult de leerkracht een vragenlijst in en het aanmeldformulier. De bovenschoolse werkgroep hoogbegaafden beslist of een leerling wordt toegelaten.